

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 14. ОСНОВИ ДЕФЕКТОЛОГІЇ ТА ЛОГОПЕДІЇ

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	Дошкільна освіта
Факультет	Педагогічний
Кафедра	Загальної педагогіки та дошкільної освіти
Семестр	2
Кількість кредитів	4
Мова викладання	українська

Викладач	к. пед. н., доц. Борова Валентина Євгенівна
Контактна інформація	boyar @ukr.net

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Навчальна дисципліна буде корисна для майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти у підготовці до роботи із дітьми з особливими освітніми потребами. Здобувачі вищої освіти вивчатимуть особливості та закономірності психофізичного розвитку дітей з особливими потребам, специфіку їх навчання та виховання із врахуванням знань про всі основні види порушень у психофізичному розвитку дитини, причини, які їх викликають, можливі способи попередження і подолання недоліків розвитку.
Мета та цілі	Систематизація, уточнення, розширення у здобувачів освіти знань про порушення індивідуального розвитку, методики його діагностики та корекції, формування практичних умінь і навичок коригування найпростіших вад мовлення. Це допоможе майбутньому вихователю закладу дошкільної освіти в успішній роботі з здобувачами освіти, які відчувають труднощі у навчанні, сприятиме кваліфікованому виявленню дітей із особливими потребами, з наступним направленням до відповідних спеціалізованих закладів або надання їм відповідної підтримки у закладах освіти. Педагогу необхідно мати знання про всі основні види порушень у психофізичному розвитку дитини, причини, які їх викликають, можливі способи попередження і подолання недоліків розвитку.
Результати навчання	Майбутні фахівці набудуть знань, умінь та навичок, що потрібні для роботи із дітьми, що мають особливості психо-фізичного розвитку. Це дозволить ефективно організувати освітній процес з різними віковими категоріями здобувачів освіти, сприятиме розвитку професійного мислення майбутніх психологів та педагогів.
Soft skills: соціально-психологічні аспекти професійної компетентності, що відповідають заявленим цілям програми	Розвиток «гнучких навичок» - soft skills: навичок комунікації, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння злагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості зворотного зв'язку / допомоги від колег, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше.

Пререквізити

Базові знання з дисциплін: «Психологія», «Загальна педагогіка», «Психологія дитяча».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
1. Характеристика дітей з особливими освітніми потребами	Предмет та завдання дефектології. Поняття «дитина з особливими освітніми потребами», «неповносправна дитина», «дитина з особливими потребами», «дитина-інвалід». Вчення Виготського Л. С. про первинний дефект і вторинні відхилення. Основні педагогічні категорії: корекція, компенсація, соціальна реабілітація і адаптація.	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, презентація «Групи дітей з особливими потребами», «Види вроджених вад розвитку», «Види набутих вад розвитку».
2. Загальна характеристика порушень мови і мовлення у дітей.	Закономірності та етапи розвитку мови. Причини порушення мовлення. Недоліки мовлення функціонального, механічного і центрального походження. Характеристика видів порушення мовлення.	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, моделювання труднощів, з якими стикається психолог в роботі з мамами, що виховують дітей з особливими потребами на кожному етапі прийняття, підготовка 3-5 ресурсних технік, що можна запропонувати мамам, що виховують дітей з особливими потребами для індивідуального виконання чи в груповій роботі
3. Функціональні дислалії. Їх види	Причини виникнення функціональних дислалій. Їх види. Характеристика функціональних дислалій. Методика коригування найпростіших недоліків.	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе на тему: «Як підтримати першокласника з вадами мовлення в перші дні дитини у школі»; перевірка мовлення дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.
4. Вади читання	Характеристика дислексії. Її зв'язок з периферичними розладами слуху та зору, порушеннями усного мовлення. Методика роботи з подолання недоліків читання: розвиток слухової уваги і фонематичного слуху, вдосконалення звуко-буквенного і лексико-граматичного аналізу.	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, змодельовати приклад консультаційної бесіди із батьками з приводу розвитку та вдосконалення мовлення дітей, психологічне есе: «Труднощі у психологічному супроводі дітей із проблемами розвитку мовлення». Робота в групах. Навести приклади рефлексії почуттів батьків дитини, що має недоліки читання.
5. Недоліки письма дітей молодшого шкільного віку	Характеристика дисграфії та агрофії дітей молодшого шкільного віку. Методика роботи з подолання недоліків письма. Розвиток та формування вмінь звуко-буквенного і лексико-граматичного аналізу мовлення.	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, презентація «Характеристика різних видів недоліків письма», «Види корекційної роботи із виправлення вад письма».

6. Порушення темпу і ритму мовлення	Брадилалія, тахілалія, фізіологічні запинки. Причини та особливості прояву. Спрямованість корекційної роботи при названих вадах мовлення, Попередження недоліків темпу мовлення. Заїкання. Характеристика мовленнєвих судом при заїканні.	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, моделювання труднощів, з якими стикається психолог в роботі з мамами, що виховують дітей з особливими потребами на кожному етапі прийняття, підготовка 5-6 ресурсних технік, що можна запропонувати мамам, що виховують дітей з особливими потребами для індивідуального виконання чи в груповій роботі.
7. Діти з порушенням зору та слуху	Причини порушення зору і слуху у дітей. Первинний дефект та вторинні відхилення при порушенні зору та слуху. Характеристика корекції дефектів зору та слуху. Особливості навчально-виховної роботи з дітьми.	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, моделювання труднощів, з якими стикається психолог, педагог в роботі з мамами, що виховують дітей з особливими потребами на кожному етапі прийняття, підготовка 8-10 ресурсних технік, що можна запропонувати мамам, що виховують дітей з особливими потребами для індивідуального виконання чи в груповій роботі.
8. Характеристика дітей із затримкою психічного розвитку.	Визначення затримки психічного розвитку в дітей. Причини їх виникнення. Основні форми затримки психічного розвитку в дітей: психофізичний, інфантилізм, астеничні стани, соціально-педагогічна запущеність. Особливості організації освітнього процесу.	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, презентація «Групи дітей з особливими потребами», «Види вроджених вад розвитку», «Види набутих вад розвитку». Скласти схему «Особливості поведінки дітей з порушенням опорно-рухового апарату»
9. Характеристика дітей з порушенням опорно-рухового апарата.	Причини, що викликають вади опорно-рухового апарата. Заходи попередження порушень діяльності опорно-рухового апарата	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, презентація «Групи дітей з порушеннями інтелектуального розвитку», «Засоби розвитку дітей з порушеннями інтелектуального розвитку», «Види набутих вад розвитку».
10. Характеристика дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.	Поняття «розумової відсталості», причини її виникнення. Характеристика розумово відсталих дітей. Олігофренія. Особливості структури дефекту окремих груп олігофренів. Набута форма розумового відставання.	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів за темою, змодельовати приклад консультативної бесіди із батьками з приводу розвитку та вдосконалення мовлення дітей, психологічне есе: «Труднощі у психологічному супроводі дітей із проблемами розвитку ».
11. Типи закладів для дітей з особливими освітніми потребами.	Принципи і організація комплектування спеціальних установ для дітей з особливими потребами	

1. Берладін А. Корекція вад звуковимови у дітей-дислаліків дошкільного віку. *Бібліотека вихователя дитячого садка*. 2020. № 3-4.
2. Денисенко Н. Розвивально-реабілітаційне середовище в дитячому садку. *Дошкільне виховання*. 2005. №
3. Діти з особливими потребами в школі: Психолого-педагогічний супровід. Київ. 2011. 128 с.
4. Жилка О. І. Основні правила етичного спілкування з людьми з особливими потребами . Година спілкування з елементами тренінгу для учнів 4-го класу. *Дитина з особливими потребами. Інклюзивна освіта. Дефектологія. Корекційна педагогіка*. 2020. №7 (43).
5. Жестова мова і сучасність. *Збірник наукових праць*. Вип.1. Київ. 2006.176 с.
6. Ілляшенко Т. Д. Корекція психосоціального розвитку дітей з церебральним паралічем у реабілітаційному центрі: Навчально-методичний посібник. Київ. 2013. 231 с.
7. Ілляшенко Т. Д. Чому їм важко вчитися: діагностика і корекція труднощів у навчанні молодших школярів. Київ. 2003.
8. Інклюзивна освіта, Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. /Джоан Деппелер, Киї., 2010. 296 с.
9. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. Київ. 2009. 272 с.
10. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими потребами та організація їх навчання. Київ. 2011.
11. Колупаєва А. А. Організаційно-педагогічні умови інтегрування дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітній простір. *Дефектологія*. 2003. № 4, С.19 -23.
12. Корекція психосоціального розвитку дітей з церебральним паралічем /За ред. Т. Д. Ілляшенко. Київ. 2009. 240 с.
13. Кочерга О. В. Психофізіологія дітей з особливими потребами. Київ. 2012. 128 с.
14. Логопедія. Підручник. За ред. М. К. Шеремет. Київ. 2010. 672 с.
15. Назарина В. В. Дитина з розладом слуху: особливості спілкування. *Дошкільне виховання*. 2002. № 10. С.8–10
16. Обухівська А. Г. Психологу про дітей з особливими потребами у загальноосвітній школі. Київ. 2012. 128 с.
17. Ониськів М. Г., Білінська О. С. Проведення фізкультхвилинок та гімнастики для очей з дітьми із порушенням зору на уроках та під час самопідготовки. *Дитина з особливими потребами. Інклюзивна освіта. Дефектологія. Корекційна педагогіка*. 2020. №10 (70).
18. Профілактика оптичної дисграфії: навчально-методичний посібник /Укл. І. С. Марченко, Т. В. Кобилякова. Київ. 2009. 101 с.
19. Синьов В. М., Кобернік Г. М. Основи дефектології. Київ. 2009. 146 с.
20. Славінська О. М. Розвиток толерантності молодших школярів з особливими потребами: Тренінговий модуль. *Дитина з особливими потребами. Інклюзивна освіта. Дефектологія. Корекційна педагогіка*. 2020. №4 (40).
21. Тарасун В. В. Логодидактика. Київ. 2011. 392 с.
22. Тарасун В. В. Стерта форма дизартрії: Діагностика та особливості логопедичної роботи. *Дефектологія*. 1997. № 4.
23. Туріщева Л. В. Діти з особливостями розвитку в звичайній школі. Харків 2012. 111 с.
24. Шеремет М. К. Сучасні підходи до подолання порушень звуковимови. Педагогіка та методика спеціальні. Київ. 2001. Вип.1.

Додаткова

1. Андрущенко М. П. Взаємодія ігрової та навчальної діяльності. *Дефектологія*. 2007. № 1. С. 38 - 40.
2. Гончаренко Т. Розвивальні та корекційні заняття психолога. Київ. 2004. 154 с.
3. Малярчук Я. А. Дидактичний матеріал для виправлення мовних недоліків. Київ. 2007. 408 с.
4. Рібцун .Ю. В. Вивчення моторної функції молодших дошкільників з ЗНМ. *Дефектологія*. 2006. № 1. С. 44 – 48.
5. Рібцун Ю. Дислалія: причини, прояви, шляхи подолання. *Дошкільне виховання*. 2017. № 2. С. 5 – 9.
6. Савченко М. А. Методика виправлення вад вимови у дітей. Київ. 2006.
7. Савчук Л. О., Яценюк Л. І. Розвиток фонематичного сприймання та навичок звукового аналізу. Рівне. 2002. 31 с.
8. Синьов В. М. Психологія розумово відсталої дитини. Київ. 2008. 359 с
9. Сучасні технічні засоби реабілітації й навчання дітей з вадами слуху та мовлення: науково-методичний посібник / За ред. Мороза Б. С. Київ. 2003.
10. Тарасун В. В. Аутизм: діагностичні критерії, причини, основні концепції. Педагогіка та методика спеціальні. Київ. 2002.
11. Тарасун В. В. Стерта форма дизартрії: Діагностика та особливості логопедичної роботи. *Дефектологія*. 2017. № 4.
12. Тарасун В. В. Нетрадиційний метод навчання писемного мовлення: читання «з першого погляду». *Дефектологія*. 2020. № 4.
13. Логопедична робота у дитячому садку. Київ. 2011. 120 с.

14. Ляшенко Т. Д. Чому їм важко вчитися? Київ. 2014. 106 с.
15. Манько Н. В. Діагностика мовленнєвого розвитку дітей раннього віку. *Дефектологія*. 2006. № 1. С.41 – 44.
16. Посохова І. Вироблення соціально-комунікативних навичок у школярів з аутизмом. *Дефектологія*. 2001. № 2.
17. Профілактика оптичної дисграфії : навчально-методичний посібник. Київ. 2009, 101 с.
18. Шукшина Л. М. Допомога дітям з мовленнєвими проблемами. Київ. 2012. 128 с.

Інформаційні ресурси

1. https://library.pl.ua/nashi_vidannja/inshi_vidannja/inkljuzivna_osvita/
2. nbuv.gov.ua/j-pdf/apko_2015_6%282%29__27.pdf
3. <https://fkpp.npu.edu.ua/>
4. <https://osvita.ua/consultations/spec-bach/75063/>
5. zp.edu.ua/sites/default/files/konf/navch._logopediya.pdf.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1– 6)	24
Змістовий модуль 2 (теми 7 – 11)	16
Самостійна робота над курсом	10
Індивідуальна науково-дослідна робота	10
Підсумковий контроль (теми 1-11)– іспит	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни